№670 ١٩١١ سنه ١٤ آپریل
پنجشنبه
٢٧ ربیع الاخر ١٣٢٩ سنه ١٧٠ نچی نومر

ГАЗЕТА
„ЮЛДУЗЪ“
Цѣна 4 руб. на годъ
Редакція и Контора:
Казань, номера „Болгаръ“ № 19-й.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“.
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“.
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.
Телефонъ № 748

یولدز

آلتنچی سنه

«یولدز»
یکشنبه، سهشنبه و پنجشنبه کونلرنده هفته‌ده اوچ مرتبه نشر ایدلور، ملی جریدهٔ ترکیه‌در.
بهاسی: بر سنه اوچون دورت صوم، آلتی ای اوچون ایکی صوم، اوچ ای اوچون بر صوم ٢٠ تیندر.
آدرس آلماشدرو ٢٨ تین.
اداره‌سی پچن بازارنده «بلغار» مسافرخانه‌سنده ١٩ نچی نومرده‌در.

زاغرانیتسه‌دن مخصوص اشله‌نوب کیلدی شاعر
عبدالله افندی توقایف‌نڭ

رسمی

بهاسی برمله‌ب ٥ تین. صاتار اوچون کوبله‌ب آلدروچیلرغه تنزیل یاصالور.

تیزدن باشقه مشهور کشیلرنڭ رسملری اشله‌نوب کیله‌چك.

آدریس: Казань „Сабахъ“

کریموف، حسینوف و شرکاسی‌نڭ اورنبورغدغی

کتاب مغازینی

زاکازلرنی بیك دقت ایله حاضرله‌ب کونی ایله ییبه‌ره. عربچه ترکچه تورلی فنلردن مکتب و درس کتابلری، مطالعه اوچون ادبی فنی رساله‌لر، روسچه تورلی حکومت مکتبلری اوچون درس کتابلری و پراغراملر. مطالعه کتابلری، مشهور روس محررلرینڭ بتون اثرلری هم رسملری کلیته موجوددر. روسچه اسامی الکتب تیزدن باصلوب چغاچق. زاداتکه‌سز نالوژ ییبه‌رلمی.

آدریس: Оренбургъ یاکه Уфа Т-ву Каримовъ Хусаиновъ и К о.

معارف کتبخانه‌سنه

استانبولدن کیلدی!

فنون، ادبیات، تاریخغه عائد ایك صوڭ طبع یا کا کتابلر.

محترم آلوچیلرنڭ التفاتلرینی رجا ایده‌مز.

«معارف» کتبخانه‌سی اداره‌سی.

آدرس: Казань „Маарифъ“

ایلیکتر و تیاتر

«سۋیت»

مسکاوسکی اورامده، شوهیغلوف یورطنده

سیانس هر کون کوندز ٢ ساعتده باشلانا.

آپریل ١٤ ندن ١٨ ینه قدر پنجشنبه، جمعه، شنبه هم یکشنبه کونلرده کورسه‌تله‌چك رسملر:

١) تاوقرغییی یاکه قورقنچلی یولباسار (بیك قوّتلی دراما) ٢) ١٢ نچی بیش مینوتدن صوڭ (کولکی) ٣) فرانسیه طاولاری آرقلی (غایت شه‌ب منظره) ٤) کورنمی تورغان قاراق (کولکی) ٥) شوملی محبت برله صاتوب آلنغان خیانت (قوّتلی دراما) ٦) ئیتیل‑کینگ‑خاتون صیفچیك (قوّتلی دراما) ٧) یاش یکت قزلار آرتندان چابا (کولکی) ماکس لیندر اثری.

کارتینه‌لر دوشنبه و پنجشنبه کونلرده آلماشنادر.

آنتراکت وقتلرنده هم سیانس وقتنده بیش کشیدن مرکب استرونی آرکیستر هر تورلی مسلمان کویلری اوینایاچقدر.

تجارتخانه برادران کریمفلر. قزان، اورنبورغ، اوفا

قاموس الاعلام	٢١ صوم
تاریخ جودة افندی اعلا مجلد	١٧ „
الاغانی مع الفهرس	٢٢ „
آوروپاده بر جولان	٨ „
تاریخ عمومی مرادبیك	٨ „
اعلام الموقعین	٧ „

پوچته ایله هر طرفقه نالوژنی پلاتو ژقلوب بیاره‌در. لکن صومینه ٢٥ تین زاداتقه کونده‌رورگه تیوش. زاداتقه‌سز زاکاز قبول ایدلمیدر. زاداتقه‌غه پوچته مارکه‌سی مقبولدر.

Казань, Оренбургъ, Уфа, Бр. Каримовмы.

خودوژستۋیننی ایلیکترو تیاتر

„بوف“

یۋانگیلیستوۋسکی اورامده ابراهیمفلر (بختیارلر) یورطنده

آپریلنڭ ١٣ ندن ١٦ نه قدر چهارشنبه، پنجشنبه هم جمعه کونلرده کورسه‌تله‌چك کارتینالر:

١) شرق چه‌چکلری (دراما) ٢) قوش اویالری (طبیعت‌دن) ٣) آدیب ‑ محرر (کولکی) ٤) اوط صالوچی قاراقلار (دراما) ٥) آتکای ایله آنکای اویده یوق (کولکی) ٦) تالستوحیناغه اسسی (کولکی).

بو کونلرده تیاتر کوندز ساعت ١٢ دن کیچ ١١ گه قدر آچق. آنتراکت وقتلرنده مخصوص آرکیستر ملی کویلر اوینیدر. اورن بهالری اوّلگیچه ‑ عادی.

روسچه بلورگه تله‌وچیلرگه زور سویونچ!

یا کانه باصلوب چقدی: بو کونگه قدر تاتار مطبوعاتنده هیچ مثلی کورلمه‌گان، هر کم اوچون بر نسخه‌سی ایك کیره‌کلی و ایك فائده‌لی کتاب:

روسچه ‑ تاتارچه

مکمل لغت

مرتبلری: س. رحمنقلی و غ. کرم. ناشرلری: احمد گرای حسنی و شرکاسی.

«روسچه ‑ تاتارچه مکمل لغت» کتابی روس تلنده‌گی نهایتسز کلمه‌لرنی مندرج اولودن ماعدا، روسچه‌ده مستعمل کوب اجنبی کلمه‌لرنی شامل اولوب، هر بر سوزنڭ معنای لغویلرندن باشقه برده معنای ادبیلرینی محتویدر. اثرده هر بر کلمه‌نڭ اقسام کلماتدن قایسی قسمگه منسوب اولدغینی کورسه‌تلوب، بوندن ماعدا هر بر سوزنڭ اوستینه (مد = ударенiе) قویلوب کلمه‌لرنڭ یالغش اوقلووینه و خطا حفظ قیلنووینه یول قالدرلمادی. کوب سوزلرگه تاتارچه، ترکچه، عربچه و فارسیچه تللرده معنیلر بیرلدی.

«روسچه ‑ تاتارچه مکمل لغت» کتابی وطنداشلرمز روسلر ایله معامله‌ده بولغان ذوات اوچون ‑ روس تلینڭ آچقچی حکمنده بولغانغه ‑ ایك کیره‌کلی، خصوصا: معلم و معلمه‌لر، روسچه اوقوچی افندیلر و خانملر، اماملر، روس تلندن ترجمه ایتوچیلر، نهایت سودا اهللری اوچون ایك برنچی یاردم و هر وقت یانده بولندرورغه لازم بر اثردر.

«روسچه ‑ تاتارچه مکمل لغت» کتابی اعلا کاغدده، اورطاچه زورلقده باصلمش تخمینا 640 صحیفه‌لك نادر بر اثر اولوب حقی 1 صوم 70 تین، پوچته ایله کوندرورگه 2 صوم ▣ یاخشی کالینکور طشده 2 صوم، پوچته ایله کوندرورگه 2 صوم 35 تین ▣ اعلا شیگرین طشده 2 صوم 70 تین، پوچته ایله کوندرورگه 3 صوم 10 تین ▣ کتابنڭ پوچته مصارفی هم تییشلی حقینی تماما یاخود یارمنی مقدمدن کوندرو لازم ▣ صاتار اوچون آلوچیلرغه و کتابچیلرغه (١٠ نسخه‌دن کیم آلدرماو یاکه اشترا ایتمه‌و شرطیله) لازم مقدارده تنزیل = اسکیدکه.

کوبله‌ب و برمه‌له‌ب قزانده فقط «عصر کتبخانه‌سی» ده صاتولا.
باشقه شهرلرده مشهوررك کتابچیلرده دانه‌لب صاتلور!

مراجعت اوچون آدریس: Казань, Книгоиздательству „ГАСРЪ“, № 2

مذکور «روسچه ‑ تاتارچه مکمل لغت» بونلون مقدم نشر ایتلگان باشقه لغت کتابلری ایله صاتاشدرلماسون!

روسسکی استراخاۋوی اوبشستۋانڭ

کانتوری

«شرق پادۋوریه» سندن «بلغار» ده ٧ نچی نومیرگه کوچدی.
محترم افندیلرنڭ استراخاۋانیه و باشقه اشلر ایله «بلغار» غه مراجعت ایتولرن اوتنه‌مز.

ك. حسنف و اکرم بیغلوف.

تش طبیبی Ал. М. Бурляндъ
آلیکساندر مارکوۋیچ بورله‌ند اورولرنی هر کون ٩ دن ٤ که قدر قبول ایته. تیخۆینسکی هم پچه‌ن بازاری اورامی چاتنده برادران کریمفلر یورطنده.

مجلس.

مفتی طویی مناسبتی ایله بولاچق مجلس محمدجان کریمف خانه‌سنده اوچنچی کون بولدی. ساعت ایکیدن باشلانغان بو مجلس ساعت بیدیگه قدر دوام ایتدی. صادق حضرت ایمانقولی ایله ملا فصیح الدین محی الدینف مجلسکه ریاست قیلدیلر. صادق حضرت افتتاح نطقنده مجلسدن مقصدنی و مفتی حضرت طویی مناسبتی ایله اهل اسلامغه فائده‌لی، نیندی اشلر قیلو مناسب بولاچغن بیك آچق صورتده آڭلاتدی.

صادق حضرت ایمانقولی، ملا کشاف ترجمانی، ملا عبدالله، امیرخانی، ملا قاسم صالحی، احمدجان و محمدجان سیداشفلر و عبدالرحمن اسحاقف روحانی رئیسمز اولان مفتی نامینه دار المعلمین، مدرسهٔ دینیه، موزی یا کتبخانه کبی مهم بر مؤسسه تأسیس قیلو لزومن تقویه قیلدیلر.

حبیب الله آخوند، ابراهیم ملا، طیب ملا، فتح الله صوخوف، صنعت مؤذن، کومه‌چچی اسماعیل، محمدجان حافظ، کازلوف یعقوب دار المعلمین کبی برشئ تأسیس قیلوغه قارشی طوردیلر. بو ذاتلرنڭ اشنی آڭلامی سویله‌ولری مجلسنی بر آز چوو التدی. طرفدارلری اولان بر نیچه قارتلرده آرتلرندن همان سویله‌نه طوردیلر. شولای بولسه‌ده، مجلسده اهل فکرنڭ اکثریتی ظاهر ایدی.

اهل فکر آراسنده اختلاف یوقلغی بیك معلوم ایدی. قارشوچیلر فقط تعصب ایله کیلگان معلوم کشیلر ایدی. کوب سویله‌وده معنا بولمایاچغی آڭلاشلدی. مسئله‌نی رأیگه قویاچق بولدیلر. شول وقتده حکومت نظرنده شبهه‌لی بولغان دار المعلمین اشینه بز قاتشا آلمیمز، قورقامز دیب آخوند حبیب الله ملا، صابر حضرت، حسامی حضرت، بلال ملا، محمدجان حافظ، فتح الله صوخوف و خیرالدین اسملی کشی مجلسنی طاشلاب دیمونستراتیۋنو (معترضانه) چغوب کیتدیلر. ایڭ الك مفتی حضرتنڭ تبریکینه قاتشو کیره‌کمی؟ دیب طاوشقه صالندی. هرکم قبول ایتدی. مگر ولی عزتوللین اورنندن طورمادی. بو تبریك اشی آرتندن یورو اوچون آلتی ملا و آلتی سودا گردن مرکب بر کامیسیه صایلاو فکرن ده هرکم قبول ایتدی. بو کامیسیه‌گه دعوت نامه‌ده مذکور اشلرنی طابشرورغه‌ده هرکم رضا بولدی. مگر طیب ملا ایله ابراهیم ملا بو فکرنی قبول ایتمه‌دیلر.

بوندن صوڭ کاغدکه یازوب کامیسیه اعضالرن صایلارغه کرشلدی. سیکسان قدر کشی بره‌ر کاغدکه و اماملردن ده و اهل محله‌دن ده آلتیشار کشی یازدیلر. کاغدلر حساب قیلندی. آلنغان طاوشلر اوشبو حسابده بولدی:

ملا کشاف ترجمانی ٦١، ملا صادق ایمانقولی ٥٩، ملا قاسم صالحی ٤٥، ظریف حضرت ٤٠، ملا فصیح محی الدینف ٣٣، ملا عبدالله امیرخانی ٣٢، ملا مبارکجان ٢٠، ملا محمد عارف ١٦، طیب مولا ١٠ طاوش آلدیلر. بونلرنڭ اولگی آلتیسی کامیسیه اعضالغینه و صوڭغی اوچسی قائممقاملقغه صایلانغانغه حساب قیلندیلر.

ینه محمدجان سیداشف ٥٠، هادی مقصودی ٤٤، علیم علییف ٣٦، محمدجان کریمف ٢٨، وفا عینوللین ٢٣، صبغة الله حسنف ٢٠، احمدجان سیداشف ١٨، احمدگرای اجیمف ٢٧، عبدالقادر سیداشف ١٤ طاوش آلدیلر. بونلرنڭ‌ده آلتیسی اعضا اوچی قائممقام حساب ایدلدیلر.

دار المعلمین یا مدرسه تأسیس قیلو فکرینه شاو کیلوب یاکه آرتدن شاولاب قارشی طورغان کشیلرنڭ مجلسدن آلغان طاوشلری اوشبودر: محمدجان حافظ ١، ابراهیم میرسلیمف ١، فتح الله صوخوف ٣، کومه‌چچی اسماعیل ٢، ثابت حیبوللین ١، حبیب الله حضرت ٧، حسامی حضرت ٤، صابر حضرت ٢، یاگودنی مولاسی ١، طیب مولا ١٠. یعقوب کازلوفقه هیچ بر طاوش بیرلگانی معلوم بولمادی.

صایلاو نتیجه‌سندن آڭلاشلاکه سیکسان قدر اهل مجلسدن فقط معلوم اون کشی مدرسه تأسیسینه مخالف ایدیلر.

هر اشده شریعتکه خلاف دیب دیندار قارتلرنی و نظامغه خلاف دیب قورقاق ملالرنی قوتورتوچیلر قزانده اون کشیدن آرتق توگللر.

آرینداغه بیرله‌در صو تگرمه‌نی:

قزان گوبیرناسی مامادش اویه‌زی کاچمیر آولی یاننده کوکمارا‌غه ٣ چاقرم ۋیاتسکی پاله‌نه پریستانینه ٧ چاقرم ییرده. آبدیرکه‌لری، آنبار، طورغه یورتلری، صوشیلکه‌لری ایله دورت طاشلی تگرمه‌ن اجاره‌گه بیرله‌در. تگرمه‌ن ایگن جییو اوچون‌ده بیك اوڭغایلی. اوصلوۋییه‌سن قزانده یکاتیرینسکی اورامده محمدرحیم اسحاق اوغلی یونوسف کانتورندن بلشورگه.

آرناودلق خبرلری.

رومينيه‌ده كوستنجه شهرنده چغاطورغان (دوبريچه صداسی) اسملی گازيته آرناود فتنه‌سی حقنده اوشبو سوزلرنی يازا:

«اوتكان سنه مسلمان آرناودلر (آلبانلر) آراسنده چقان فتنه‌نی تركيه عسكری بيك شماغنه باصقان ايدی. عيسی بوليتيناس اسملی مسلمان آرناودايله برلكده اوچ ملك آرناود تركيه عسكرندن قورقوب قاراطاو مملكتينه قاچوب قوتولغان ايديلر. بواوچ ملك كشی آراسنده مسلمان فقط ايكی يوز كشی ايدی. قالغانلری كاتوليك مذهبنده‌گی آرناودلر ايديلر. بوفراريلر آلتی آی قدر قارا طاوده طورديلر. قاراطاو حكومتی بونلرنی تربيه اوچون بر ميليون فرانك قدر آقچه صرف ايتدی. حال بوكه بوصوما روسيه‌نك بر اويه‌زی يا بر ولايت شهری قدر كچكنه گنه اولان قاراطاو مملكتينك يللق داخوتيدر. شول سببدن قاراطاو حكومتی عاجز بولدی. آبتراغاچ بوفتنه‌چيلرنی قووا باشلادی. ايشته فتنه‌چيلر شول قاچقنلردن عبارتدر. طنچ آرناودلرنی شولار كيلوب قورقوتديلر.

عيسی بوليتيناس چيتده طورغان وقتده خارجيلرنك سرن آڭلادی. تركيه دشمانلرينك مقصودی آلبانلرنی راحت ايتوتوگل، بلكه تركيه‌نی گنه راحسز ايتودر. شول سببدن اول حاضر توبه قيلوب تركيه طرفينه آوشدی» دی.

لكن صوڭغی خبرلر مشهور بوليتيناس نك تكرار فتنه‌چيلر ياغينه آوشقانن قوتليلر.

بخاراده‌غی اصلاحلر حقنده.

بخارا اصلاحاتی حقنده «ن. ۋ.» گازيته‌سينك مخبری توبه‌نده‌گی سوزلرنی يازا. بخارا اميری اوچ تورلی مهم اصلاحلر ياصارغه اجتهاد ايته. مكتب ومدرسه‌لرنی ترتيبكه صالا، معلملرگه معاشلقلر تعيين ايته هم عسكر آراسندن اشكه ياراقسز قارتلر ايله بالغ بولماغان ياش باللرنی چغارا.

مكتب ومدرسه‌لر اوّلده وقفدن كيلگان آقچه‌لردن تربيه‌لنه ايدی. بوجهتدن بخارانی بتون شرقده برنچی شهر ديب ئه‌يتورگه ياری. بونده مكتب ومدرسه فائده‌سينه قالدرلغان وقفلر بيك كوب. اوّلگی زمانلرده بخارا اوقوواوقو جهتندن ده بيك آلده بولغان. بونده اطرافدن اوقورغه كيلوچی شاگردلر بيك كوب بولغان. صوڭغی يللرده باشقه طرفلرده‌غی مسلمان مدرسه‌لری اصلاح ايدلوب اوقولر ترتيبكه صالنغانلقدن بخارا آرتده قالغان. چيتدن كيلوچيلر آزايغان. شولای ده بولسه حاضرگی كونده‌ده بخاراده شاگرد بيك كوب. يوزملك خلقلی بخاراده اون ملك قدر شاگرد بار. بخاراده اوچ يوز آلتمش اورام بار. هر اورامده اقل بر مكتب موجوددر. بومكتبلرنك هرقايوسی وقفلردن تربيه‌لنه‌لر. بخارا اميری شول مكتبلرنی اصلاح ايتوب معلملرينه معاشلقلر بيرمكچی بولا. اگرده بو معاشلقلر خزينه‌دن بيرلسه‌لر، وقفلرگه تيمه‌سه‌لر بيك ياخشی. اگرده وقفلرنی حكومت قولينه آلورغه فرض قيلسه‌لر اول وقتده اصلاح اورنينه اشلری چووالاچقدر. وقفدن كيلگان آقچه‌لر بخارانك ترتيبسز مأمورلرينك توبسز كسه‌لرينه كروب يوغالاچقدر. بوكونگه قدر مكتب ومدرسه‌لر حكومت قولنده بولماغانلقدن روسيه حكومتی اوقتو اشلرينه قاتشمی ايدی. حاضر ايندی مكتب ومدرسه‌لر حكومتنكی بولغاچ، روسيه آگينتينك مكتبلرده روس تلی اوقتونی طلب قيلورغه حقی باردر. بوكونده بخاراده روس تلينه برده اعتبار يوق. بخاراده روس تلنده سويله‌وچيلر هيچ ايشتلمی. بخارا خلقی عموما روس تلی اويره‌نوگه خلاف طورالر. حتی مأمورلر آراسنده‌ده بالالرينه روس تلی اويره‌نورگه رضا بولماغانلری بار. بخاراده روس-صارت تلنده اوقتلا طورغان بر مكتب بار. بومكتب حكومت مكتبی اسمنده يوری، لكن حالی بيك ناچار. كروب اوقوچی هيچ يوق ديب ئه‌يتورلك.

عسكر آراسندن اشكه ياراقسز قارتلرنی چغار ومسئله‌سينه كيلسه‌ك، اگرده چغارلغان قارتلر اورنينه خلقنك اشكه ياراقلی طازا يكتلری آلنوب ضرر كيترلك بولماسه بيك ياخشی. بوكونگه قدر عسكرلك بخاراده جزا اورننده استعمال ايدله ايدی. عسكرلككه جزاغه مستحق بولغان گناهكارلرنی آلالر ايدی. شول سببدن بونلر آراسنده يتمش ياشارلك قارتلر بولغان شيكللی ۱۲-۱۵ ياشارلك بالالرده بولادر ايدی. بخاراده عسكر اون ملك مقدارنده‌در. بونلردن اميرنك اوزينه مخصوص ايكی باتاليونی بر آز ضررسز، عسكرگه اوخشاغان. آندن قالغانلرينك هيچ بر ترتيبی يوق. آق صاقاللی قارتلر ايله ياش بالالر قاراقاتش. قورالليرينك ده هيچ بر رەتی يوق. ملطقلری قايسينقی بيرد انكه بعض برلرينكی ايسكی كريمنوۋی ملطقلر. بخاراده عسكرنی اصلاح ايتوهيچ تييشلی بر اش توگل ايدی. بونی اصلاح ايتوايله باری حكومتنك مصارفی غنه آرتاچق. بخارانك هيچ بركم ايله صوغشو احتمالی يوق. شول سببدن بونده عسكرگه هيچ بر احتياج يوق. بخاراده اصلاح ايدلورگه تييش بولغان نرسه آدمينستراتسيه هم نالوكلردر. ايك اوّل مأمورلرنك جبر وظلملرن بترگه تييش. آراده اصلاح ايتلورگه ايك تييشلی بولغانی يير نالوكلريدر. حاضرگی كونده بخاراخانلغنده‌غی گوبيرناتورلر (بكلر) خزينه‌گه معين بر مقدار نالوك توله‌و شرطی ايله بتون بكلكنی اوزلرينه بايقلاب آلالر. اوزلری حكومتدن هيچ برتين معاشلق آلميلر. حكومتكه توله‌گان نالوكلرنی چغاروهم اوزلرينه فايده قالدرو اوچون قول آستنده‌غی خلقنی تله‌گانچه طاليلر، طونيلر؛ آچ، يالانغاچ هم فقير ايتوب قالدرالر. بكلر تيره‌سنده معاشلق آلميچی خدمت ايته طورغان برنی قدر مأمورلر باردركه، بكلر اوستينه بونلرده اوزلرينك كسه‌لرن طوتر واوچون تورلی نظامسزلق يوللرينه كرشه‌لر. بكلردن قالا اويه‌ز مأمورلری (املكدار)، استارشينا (آقصاقال) اسمنده مأمورلر بار. بونلر اوستينه قوش بيگی (باش وزير) هم اميرنك اوزينه مخصوص محرملر اسمنده‌گی مأمورلرنی مسابقه آلساق بونلرنك اشتهالرن باصو اوچون بيچاره خلقنك نی قدر آقچه‌لر قربان قيلورغه مجبور بولغانلقلرن اويلاب قارالسون. اگرده بخارا حكومتی بو مأمورلرنك هر قايوسينه معاشلقلر تعيين ايتوب نالوكلرنی ترتيبكه صالسه، حكومتنك اوزی اوچون‌ده خلق اوچون‌ده فائده‌لی بولاچقدر. گرچه حاضرگی كونده خلقنی جبرله‌ب اوز فائده‌سينه بيك كوب آقچه قالدرغان بكلرنی ايكی اوچ يلغه زندانغه صالوب بارمالن خزينه‌گه آلوكبی واقعه‌لر بولغالاسه‌ده، هيچ فائده‌سی يوق. چونكه شول اوق كشيلر زنداندن چققاچ ياكادن بك بولالرده اوّلگيدن‌ده ياخشيراق اورلارغه هم اورلاغانلقن نقلابراق ياشرگه اويره‌نه‌لر.

ايكنچی اصلاح ايدلورگه تييشلی بولغان نرسه ييرلردن آلناطورغان نالوكلرنی ترتيبكه صالودر.

بخاراده‌غی ييرلر آزغنه استثنا ايله حكومتنكی حساب ايدله‌لر، بوييرلر املاك ييرلری اسمنده يورتله‌لر. بونلردن حاصل بولغان ايگيننك اوچدن ايكی ئلوشی حكومتكه آلنادر. بونی تعيين ايتوده طوغری حساب ايله بولمی، بلكه تخمين ايله گنه بولادر. اگرده ييردن محصول آزچقسه يير اشله‌وچيگه بيشدن دورتسی قدرليسن بيررگه طوغری كيله. بونك اوستينه بوطرفلرده صوغه بيك زور احتياج بار. آرقه‌ده صو كوب بولماسه، ياخشی صوغارلماسه ايگن اوگميلر. صونی كوبره‌ك كيترواوچون آرق آقصاقاللرينه كوبره‌ك رشوت بيررگه كيره‌ك بولا.

خلق، نالوكنك آغرلغينه تحمل ايته آلمادقلرندن ييرنی ايگه آلميلر. شول سببدن املاك ييرلرينك كوبسی بوش يانا.

اوشبو ايكی تورلی اش اصلاح ايدلسه، خلق‌ده بابور، خزينه‌نك وارداتلری‌ده آرتور ايدی. دی.

دوكتور قارابكف.

صوڭغی يللرده كافكازده هم صوڭغی كونلرده تركيه‌ده دوكتور قارابكف اسمی ايشدلگالی ايدی. حريت حركتاری آراسنده بوكشی باكوده صوڭره ايران اشلرنده فعاليت كورسه‌توب آخرنده تركيه‌گه هجرت قيلغان. آنده برنيچه زمانلر طورغاندن صوڭ بويل اوشبو آيلرده روسيه‌گه قايتقان ايدی. بو كشی حقنده تركيه‌ده وآندن ايشدلوب روسيه‌ده آغزدن آغزغه نقل ايدلوب تورلی سوزلر سويله‌نه ايدی. حتی «ايدل» گازيته‌سينك استانبول مخبری بوكشی حقنده بيك اوزون برمقاله‌ده يازغان ايدی. مذكور مخبرنك يازووينه قاراغانده بوكشی حريت حركتلری زمانلرنده ساتسياليستلر فرقه‌سندن بولوب يورگان. صوڭره ايران اختلاللری قوزغالغاچ ايران ملتچيسی بولوب كيتكان، اش يورتو اوچون آقچه كيرك بولغانغه بر قاتلی ايرانليلرنك اون اون بيش ملك صوم قدر آقچه‌لرن ئله كدرگان، صوڭره كملر ايله‌در برله‌شوب موسی ناغييف ديگان بربايی اوغرلاب، توله‌ب آلو اوچون كوب آقچه‌لر صوراغانلر. صوڭره ايلی آلتمش ملك صوم آقچه آلوب ناغييفنی آزاد قيلغانلر. بواشده قارابكف نك‌ده قاتشی بولغان ايمش ديب خبرلر چققاچ، قارابكف صودقه ئله گودن قورقوب استانبولغه قاچقان. صود قارابكفنی عيبسز ايتوب طابا آلماغان ايمش. استانبولغه بارغاچ قارابكف كنج تركلرگه قاتشقان، آنده اوزن حرمتچيلردن هم ميليون سرمايه‌لی بايلردن ايتوب كورسه‌توب يوروب تورلی پلانلر قوروب بتون كافكاز، ايران وتركيه‌ده اشلی طورغان بانكه آچامز ديب تركلردن هم ايرانده معارف طاراتور اوچون تبريزده دار الفنون، طهرانده طب فاكولتيتی آچام ديب ايران بايلرندن كوب آقچه‌لر جييوب آخردن ينه روسيه‌گه قاچقان ايمش. روسيه‌ده بركره عيبلی بولغان بوكشينك ياڭادن روسيه‌گه قايتوونده برسر بولورغه كيره‌ك، اول روسيه‌گه قايتور آلدندن بر كونسول ايله كورشوب تورلی وعده‌لر قيلوب روسيه‌گه قايتقان ايمش ديب سويليلر ايدی.

دوكتور قارابكف بو اسنادلرنك هر قايوسينه جواب اولارق «نجات» گازيته‌سينك ۲۱ نچی نومیرنده بيك اوزون بر مقاله يازغان. مذكور مقاله‌سنده قارابكف روسيه‌گه قايتور اوچون، بر روسيه كونصولی ايله كورشكانلگن اقرار قيلا. آنك ايله مذاكره وقتنده هيچ بر سرلر بولماغانلغن، كونصولدن فقط اوزينك روسيه‌گه قايتووی ممكن بولوب بولماغانلغن بلشكانلگن صوڭره كونصولنك قارابكفكه روسيه‌گه قايتورغه ياراغانلغن بلدرگاچ وطنن صاغنغانلقدن روسيه‌گه قايتقانلغن بيان قيلا.

«ايدل» گازيته‌سنده‌گی سوزلرگه جواب اولارق اوشبو سوزلرنی يازا:

«ايدل» مخبری مينی برنيچه تورلی جنايتلرگه قاتشقان، ميليونير موسی ناغييفنی اورلاتوب يوزملكلرچه آقچه آلغان دی. الحمدلله موسی ناغييف سلامتدر. اشنی تمام آچدرغان، جنايتچيلر جزالرن آلغانلر. مينم حقمده باكو جماعتندن هيچ بر كشی اوزينك وجدانن طاشلاب مينم اول اشكه قاتشم بارلقنی دعوا قيلا آلماس. ثانيا مينی ايران اشلرنده اون ملكلر ايله آقچه آلغان ديلر. اگرده اصلی بولسه بوسوزنی ايرانليلر اوزلری سويله‌رگه تييش. اگر ايران يراق بولسه، ايراننك «سعادت» كاميتيتی استانبولده‌در. بوحقده اوزرأين مذكور سويله‌سون. ثالثا مينی تركيه‌ده‌گی برنيچه كشيدن آقچه آلوب قاچقان ديلر. مينی نيچك قاچقان ديب ئه‌يته آلورلر، چونكه مين بوكونلرده استانبولغه ياڭادن باراچقمن. حاضرگه قدر پاسپورطقه بيرليدر ايدی. شونك اوچون كيته آلميدر ايدم. قاچقان كشی اوزينك عائله‌سن استانبولده قالدروب كيته‌رايدمی؟ آقچه آلغان ديگان سوزگه كيلسه‌ك: گرچه قرض طريقی ايله گنه بولسه‌ده ميڭا آقچه بيردم ديب قايسی ترك ئه‌يته آلور. اگرده برآدم چغوب ده اتحاد وترقی اعضالرندن ايكی كشينك شهادتی ايله ميڭا آقچه بيردم ديب ئه‌يتسه اول وقت بوسويله‌نگان سوزلرنك همه‌سی درست بولور. صوڭره مينم هيچ بركشيگه اوزمنی ميليونير ايتوب كورسه‌تكانم هم سويله‌گانم يوق. مينم ايله برگه اش ايتكان كشيلرنك هرقايوسی ده بوكونده سلامتلردر. آنلردن صوراسونلر، مينم قايچان بولسه‌ده برزمانده اوزمنی ميليونير ايتوب كورسه‌تكانم بارميكان؟» دی.

خارجی خبرلر

فرانسيه- بوندن مقدم فرانسيه‌نك تورلی وزارتنده هم بعض مؤسسه‌لرنده سيناتورلر طرفندن تفتيشلر باشلانغان ايدی. شونك نتيجه‌سی اولارق، خارجيه وزارتينك ياشرن كاغزلرن چيت حكومتلردن برسينه صاتوده متهم بولوب، ۋيس كونسول روئه هم گازيته‌چيلردن ميمون اوزينك سركاتيبی ايله برگه حبسكه آلنغان ايديلر. صوڭره داخليه وزارتنده بعض مأمورلرنك ميدالار هم امتياز كاغزلری ايله صاتو ايتكانلكلری معلوم بولدی. نهايت خارجيه وزارتينك ديريكتوری آمون ايله شول اوق وزارتنك معماری ڃيدان خزينه‌نك برنيچه ميليون آقچه‌سن آشاوده متهم بولوب، قولغه آلنديلر. آنلرنك همه‌سينك اشلری پاريژ محكمه‌سنده قارالاچق.

ميكسيكه- بوآراده ميكسيكه‌ده صوغشلر طوقتالوب طورا. صوغشورلق قوّتی قالماغانلقدن، جمهوريت رئيسی ديياز اختلالچيلر ايله صلح قيلشورغه قرار بيرگان. حاضرگی كونده هر ايكی طرفدن صايلانغان كاميسيه صلحنامه يازو حقنده كيڭاشورگه كرشكان. اختلالچيلر ديياز نك اورندن چغوون، پارلامينتقه صايلاو نظاملرينك اوزگارتلوون هم ياڭادن رئيس جمهور صايلانغانچی رئيسلك لوازمينك وقتلبچه ميكسيكه‌نك ۋاشينگتون شهرنده‌گی سفيری ديلاپارغه طابشرلوون طلب ايتكانلر. آميريكه‌نك قوشمه جمهوريت حكومتی ميكسيكه‌ده حكومت جديده تأسيس ايتو حقنده اجتهاد قيلورغه قرار بيرگان.

فاس- صوڭغی كونلرده آلنغان تيليگرامالردن فاس شهرينك باشقه ييرلردن بوتونله‌ی كيسلگانلگی معلوم بولدی. عاصيلر هر طرفدن شهرنی چولغاب آلغانلر. شهرده فرانسوز آفيسه‌ری مانژه‌ن تحت رياستنده ۲ ملك قدر عسكر بار ايكان. آزق هم صوغش كيره‌كلری آزايغانلقدن، آنلر بيك مشكل حالگه توشكانلر. فاس حكومتينك ۳ ملك قدر عسكری فاس شهرندن ۱۰۰ چاقرم قدر مسافه‌ده طوقتاغان. اختلالچيلر آنلرغه فاسقه كيلورگه ايرك بيرمه‌گانلر.

فرانسيه حكومتينك قضابلان‌ده ۱۱ ملك قدر عسكری بار ايكان. آنده‌ده طنچلق بولماغانلقدن، اول عسكرلرنی فاسقه ييبه‌رورگه ممكن بولماغان. اوشبو سببدن فرانسيه حكومتی الجزائر معاهده‌سينه قول قويغان دولتلرگه شونلر جمله‌سندن روسيه‌گه نوطه ييبه‌روب، فاسده ياوروپاليلرنك بيك اوڭغايسز حالگه قالغانلقلرن وآنلرنی صاقلار اوچون، فاسقه ياڭادن عسكر ييبه‌رورگه قرار بيرگانلگن اعلام قيلغان.

گيرمانيه گازيته‌لری بوخصوصده فرانسيه‌غه قارشی مقاله‌لر يازولرنده دوام ايته‌لر. «فرانسيه فاسنی ضبط ايتووی ايله الجزائر معاهده‌سينه خلاف قيلورغه وفتنه‌لرنی باصو بهانه‌سی ايله فاسنی بوتونله‌ی اوزينه قاراتورغه تلی. لكن فرانسيه حكومتی بوطوغريده ايركنله‌ب، اش قيلورغه اشانوب طورماسون. گيرمانيه آڭا فاسنی آلورغه مساعده قيلماياچق» ديلر. شويله ايسه‌ده فرانسيه حكومتی مارسيلدن پاراخود ايله فاسقه عسكرلر ييبه‌ره باشلاغان.

ياپونيه خاتونلری- دانيه‌ده خاتونلرنك سياسی حقوقلرده ايرلر ايله بر تيگز بولولرن دعوا قيلوچی خاتونلر كوپينگاگن شهرنده بولاچق اجتماعغه وكيله‌لر كوندروون اوتنوب، ياپونيه‌ده‌غی خاتونلر جمعيتينه خبر ييبه‌رگانلر ايكان. ياپونيه خاتونلری آنلرنك اوتنچلرن رد ايتوب، جواب قايتارغانلر. «ياپونيه خاتونلری سياست ايله شغلله‌نودن وطننی صاقلاوچيلرنی تربيه ايتونی آرتغراق كوره‌لر» ديگانلر.

آلبانيه- تيليگراف بوينچه آلنغان خبرگه قاراغانده شوكت طورغود پاشا ۱۵ باتاليون عسكر ايله اشقودره‌گه كيلوب يتكان. يولده آنك عسكرلری برنيچه ييرده صاقلاب طورغان آرناودلر ايله صوغشقانلر. آرناودلر عسكرگه قارشی طورا آلماغانلر. هر ييرده مغلوب بولوب قاچارغه مجبور بولغانلر.

بلغاريه.

بلغاريه‌نك مناستير شهرنده‌گی كونسلينه بلغاريه‌دن ايكی ميليون صوم آقچه كيلمش. بوآقچه تركيه بلغارلرينه مسلمانلرنك ييرلرن صاتوب آلو اوچون ايمش. اگرده بوتدبير آلغه كيتسه، ماكيدونيه مسلمانلرينك ييرلرن بلغارلر كوب آقچه ايله قزقدروب آلوب بتره‌چكدر. غير اسلامده آقچه كوب. مسلمانده آز. علم وهنرگه مبارك لر هر ييرده قارشی طورديلر.

تركيه- تركيه‌ده كنج تركلرنك «اتحاد وترقی» كاميتيتلرنده اتفاقسزلق باشلانغانلغی و۷۰ قدر ديپوتاتنك پارتيه‌دن چغو احتمالی استانبولدن آلنغان تيليگرامده كورندی. شول سببدن ايكی طرفقه آيرلغان اعضالر آراسنده اختلافنی بتر ورگه طرشو حقنده كيڭاشلر باشلانغان. اگرده آنلر اتفاققه كيلوب يته آلماسه‌لر، وزيرلر كابينيتی استعفا قيلاچق ايكان. ياڭا كابينيتنك حلمی پاشا تحت رياستنده تأسيس ايتلووی، خارجيه وزيرلگينه تركيه‌نك لوندون شهرنده‌گی سفيری توفيق پاشانك هم ماليه وزيرلگينه نائل بكنك تعيين قيلنولری احتمال ايكان. محمود شوكت پاشانك عسكريه وزيری بولوب قالاچغن يازالر. بوطوغريده مذاكره ايته‌ر اوچون، مشهور نيازی بك ايله طبيب ناظم بك تيليگراف بوينچه پارلامينتقه چاقرلغانلر.

آلبانيه- تركيه‌نك سيتينيه‌ده‌گی سفيری صدر الدين بك «ر. اص.» گازيته‌سينك مخبری ايله سويله‌شكان وقتده آلبانيه فتنه‌لری حقنده اوشبوسوزلر سويله‌گان:- «اوتكان سنه آلبانيه فتنه‌لرن باصارغه كيتكان عسكرلر باشقه ييرده‌گی قوراللرنی جييوب بترسه‌لرده، ماليسوريه‌ده‌غی كاتوليكلرنك عثمانلی حكومتينه طوغری بولاچقلرينه اشانوب، قوراللرينه تيمه‌گان ايديلر. برنيچه آيدن صوڭره آنلر ايكی گارنيزون عسكر ايله اول ييرگه تعيين ايتلگان باشلققه اطاعت قيلماديلر. هم آنی عسكری ايله كيته‌رگه مجبور ايتديلر. تركيه حكومتی عاصيلرغه ياز كوننده جزا بيرو فرضی ايله عسكرن اول ييردن قايتاردی. آنده‌غی كاتوليكلر بو اشنی تركيه‌نك

ضعيفلگينه حمل قيلديلرهم بيك كوب نه‌رسه‌لر ايله برگه ماليسوريه‌غه مديرنی كاتوليكلردن قويارغه صوراب، باب عاليگه طلبنامه‌ييبه‌رديلر. باب عالی آنلرنڭ مدير تعيين قيلوحقنداغی طلبلرن قبول ايتمه‌سه‌ده، ١٩١٠نچی يلده حيوانلرغه نالوك صالماسقه، پيرپيس ياصاماسقه، عسكرخدمتن اوزيير-لرنده ايتدرورگه هم اوتكان يل عسكرطرفندن واتدرلغان بنالرنی خزينه‌حسابندن توزه‌تد-رورگه راضی بولدی. لكن ماليسورلر قاراطاو حكومتينه طايانوب، اوز سوزلرنده اصرار ايتديلر. آنلرغه چورنا گوريه‌تبعه‌لرندن‌ده ياردم ايتوچيلر بولدی. قاراطاونڭ پوپوۋيچ هم اسپاسف اسملی ايكی آفيسه‌رينڭ عاصيلر آراسينه قاتشقانلقلری ميڭاقطعی صورتده معلوم بولدی.

تركيه حكومتی بواشكه پروتيست اعلان قيلغانلقدن، چورنا گوريه‌حكومتی معيوبلرگه جزا بيرورگه وعده قيلدی. مين آلبانيه‌غه باروب، ماليسورلرغه ياردم ايتكان كشيلرنڭ اسملرن يازوب آلدم. ايمدی چورنا گوريه حكومتينڭ آنلرغه نيندی جزا بيرگانن تفتيش قيلوب طوراچقمن. حاضرده آلبانيه‌ده عسكر باشلغی طورغود پاشا اشقودره‌غه كيلوب يتدی. تيزلكده عاصيلرغه جزا بيرورگه كرشه‌چك. اگرده آندی صوڭ‌ده چورنا گوريه حكومتی آلبانيه‌دن قاچقان كشيلرنی اوزينه قبول ايتسه، ايكی آراده اختلاف باشلاناچق. قاراطاو حكومتی شايد اشنی صوغشقه قدر ييبه‌رورگه تله‌مس» ديگان.

◆◆

بوكونلرده كليمينتين طاوی يانده عاصيلر ايله محی الدين بكنڭ كاماندا‌سنده‌غی عسكرلر آراسنده بيك قوّتلی محاربه‌بولغان. عاصيلر صوغش ميداننده ٢٠٠ دن آرتق ميتلرن قالدروب قاچقانلر. حاضرده عسكرلر فتنه‌چيلرنی هرطرفدن چولغاب آلغانلر.

داخلی خبرلر

سياسی عيبلی- ژارشاژاده براشپيونی اوترگان شيمانسكی نام بركشی بريوسسيل شهرينه باروب چققان. روسيه حكومتی بوكشينی روسيه‌گه قايتارونی طلب ايتدی. لكن بروسسيل محكمه‌سی بوكشی‌سياسی اشده عيبلی بولغانلقدن، روسيه‌گه بيرمه‌سكه‌قرار بيردی. آندن صوڭ، شيمانسكی گرچه اشپيو-ننی اوترگانلگن روسيه‌ده اقرار قيلغان بولسه‌ده، آڭا بيك احتياط ايله قارارغه كيره‌ك، چونكه روسيه‌ده كوب اقرارلر كوچله نگاندن بولا- ديدی.

آلتون طابو- آرينبورغ گوبيرناسنده، صوڭغی يللرده آلتون طابواشی خيلی ترقی ايتدی. ١٩١٠نچی يلده، مياس اوكروگنده، ١٩٠پود، ٣٤قاداق، آرينبورغ اوكروگنده ٥٧پود، ٥قاداق، ۋيرخنورال اوكروگنده ٤٦پود، ٥٣قاداق، بارسی ٣٩٤پود ٣٤قداق آلتون طابلغان.

١٩٠٩نچی يل ايله چاغشدروب قاراغانده، اوتكان يل ٤٣پود ٣٠قاداق آلتون آرتق چققان بولا. ١٩٠٨نچی يلغه قاراغانده ٦٩پود ١٨قاداق آرتق بولغان. حاصل آرينبورغ گوبيرناسنده كوبدن بيرلی بولای كوب آلتون چققانی يوق ايدی.

اربت يارمينكه‌سی- شهر دوماسينڭ حسابينه قاراغانده، اوتكان اربت يارمينكه-سنده بولغان سودا اوشبو ره‌وشده كورنه: يارمينكه‌گه تورلی ييرلردن ٢٦،٧٥٨،٣٤٥ صوملق مال كيترلوب، ٢١،٥٣٤،٣٤٥صوملغی صاتلغان. ٥،٢٢٤،٠٠٠صوملق مال صاتلميچی قالغان.

يارمينكه اوچون وقت بيك شه‌ب طوغری كيلمه‌دی. چونكه جه‌نلكده چيت مملكتدن صوراو آزايدی. صوبلدن باشقه نرسه‌لرنڭ همه‌سی آرزان بهاغه صاتلدی. فقط صوبلغنه اوتكان يلغه قاراغانده، قيمتره‌ك صاتلدی.

يڭيسی تيينی ٢ميليون دانه‌لب صاتلميچی قالدی. اوتكان يارمينكه‌لرده بوندی اش كورنگانی يوق ايدی. سيبيرنڭ بعض ييرلرنده ايگن بولماوی هم ييدی صو ولايتنده زلزله بولووی سببلی، ياۋروپا مالی‌ده آز-راق كيتدی. يارمينكه آقچه‌سزلقدن بيك جفا چيكدی. اگر دولت بانكه‌سی ٢ميليون صوم كريديت آرتدرماغان بولسه، يارمينكه‌نڭ آخری بيك قايغولی بولاچق ايدی.

اطراف خبرلری

مصحف شريف كاغدلری.

سمبر ولايتنده مارين اسملی كشينڭ كاغد فابريكنده مسلمانلر اون پودچاماسی باصما كلام شريف كاغدلری كورگانلر. برنيچه صحيفه‌تيرسلك وچوپلكلرده طابلغان. فابريكانت حسن آنچورين جنابلری بيش پود قدرن صاتوب آلغان. قالغانن بيرمه-گانلر. بوكاغدلر قزانده دومبروفسكی مطبعه‌سنده ١٨٩٩نچی سنه‌ده باصلغان كلام شريف كاغدلرندن ايكان. مطبعه‌لرده مقدس كتابنڭ كاغدلرن اعتبارسز ييرگه طاشلاما-سه‌لر، يافشی بولور ايدی. بواشكه كلام شريفنی باصدروچی مسلمانلر دقت ايتو كيره‌ك ايدی.

تورلی خبرلر

- كوبدن توگل مصرده وفات بولغان، پيتر-بورغ ۋيناگراد فيرمه‌سينڭ باشلغی، فوختس ديگان كشی ياش چاغنده ريگاده‌غی پاليتيخ-نيكوم مكتبنده اوقوغان ايكان. شونڭ اوچون مذكور مكتب فائده‌سينه ٦٠٠ مڭ صوم آقچه قالدرغان.
- «صدا» گازيته‌سينڭ كانتورشگی عبد-الرحمن حبيب اللين تنتودن صوڭ حبسكه آلنوب برنيچه كون حبسخانه‌ده‌ياتقاندن صوڭ ٤نچی آپريلده حبسخانه‌دن چغارلغان.
- آرينبورغ گوبيرناسنده يل باشندن برنچی آپريلغه قدر ٢٨مسلمان تنصر ايتوب ٢٠ پراۋصلاونی مسلمانلقغه چققان.
- طرويسكيده ٢نچی آپريلده مظفر واحدف اسملی بربايڭ اويينه تنتو بولغان. اوزی قولغه آلنغان. لكن سياسی عيب ايله توگل.
- اوقوغان اوچون آقچه‌تولی آلماغانلقدن، موسكوا اونيۋيرسيتيتندن ١٢١٦استوديئت چغارلغان.
- روسيه ايله فرانسيه‌نی معارف ومدنيت جهتندن ياقنلاشدرو مقصودی ايله كوزگه پيتربورغده فرانسوزلر طرفندن بر اينستيتوت آچلاچقدر. بواينستيتوت سايه-سنده، روسيه‌ده‌گی اوقوچی ياشلر فرانسيه دارالفنونلری ايله طانشاچقلر هم آنده كرونڭ شرطلرن بله‌چكلر.
- پيتربورغده ايكی نامعلوم آدم سودا وتجارت بانكه‌سينه كروب، يالغانچيك ايله ٤مڭ صوم آقچه آلوب چققانلر.
- ايدلده‌گی پاراخودچيلر اتفاق ايله اوتكان يلغه قاراغانده‌فراخته‌نی آرتدرغانلر.

- صوڭغی كونلرده ژارشاژاده يهوديلر آراسنده كوب ييرده تنتوياصالوب برنيچه يهودی محررلری حبس ايتلدی.

قزان خبرلری

مدرسه‌لر حالندن - مدرسه‌لرنڭ كو-بسنده اوقوچی شاگردلرگه يازغی امتحانلر تمام بولدی. شاگردلرنڭ بعضلری وطنلرينه طارالا باشلاديلر.

٢نچی رياليني مكتب - شهر اداره‌سی اجاره‌گه آلنغان فاتيرده دوام ايته طورغان ٢نچی رياليني مكتبنڭ بناسی اوچون، ٣نچی طاو آرتنده شهرنڭ ايك قريبندن بير بيرورگه قرار ايتكان ايدی. تيرس هم‌چوب توگله طورغان بيرگه ياقن بولغانلقدن، مكتب باشلقلری رياليني اوچيليشچه‌نی اول اورنغه بنا ايته‌رگه راضی بولماديلرهم آرچاقرنده گوسپيتالنی، موراتفسكی، چيغفسكی هم كيريچ زاۋودی اورالملری كيلوب طوناشاطورغان ييرده‌گی ميدانلقنی صوراب، شهر اداره‌سينه مراجعت ايتديلر. شهر اداره‌سی اول اورنغه آكاديميه بيسته-سنده طوروچيلر اوچون، بازار ياصارغه قرار بيرگان ايكان. شول سببدن رياليني مكتبكه ايكنچی ييردن اورن بيرو حقنده ينه‌دن مذاكره بولاچق.

آقچه‌او يناوچيلر- يازبيتوايله بۆلاق بوينده آقچه چۆيوب اويناولر بيك كوبه‌يه باشلادی. بر كونی پاليتسه‌يسكيلر آقچه اويناوچيلردن بر نيچه‌سن طوتوب چاستقه آلوب كيتكان ايديلر. پاليتسه كورمه‌گان آراده‌اويناوهمان دوام ايته. آنلردن بعضلری كارتا ايله آولدن كيلگان آچغراق آوزلی كشيلرنی آلدالاشدرغالاب‌ده‌يوريلر. اوچنچی كون قزان اويه‌زندن كيلگان شيخ الدين محمدجانف اسملی آدم بۆلاق بوينده كارتا ايله آقچه اويناوچی اوچ كشينی كوروب طوقتاغان. برآز طورغاچ، نامعلوم آدملر آنی ده‌اوينغه قاتشدرغانلر. ايك اوّل‌برەر صومدن‌غنه اوينی باشلاغانلر. نامعلوم آدملر محمدجانفنی آلداو مقصودی ايله ايك اوّل بيش‌صوم قدر آقچه‌لرن اوتدرغانلر. آندن صوڭ «ئه‌يده اوچه‌ر صومدن اوينيق» ديگانلر. كوبره‌ك اوتو طمعسی ايله محمدجانف راضی بولغان. لكن بونسنده آنڭ بغتی آلغه بارماغان. اوچه‌رصوملاب اوينی طورغاچ، كسه‌سنده‌گی ٥٨صوم آقچه‌سی خوليگانلرغه كيتوب بتكان. بيچاره آدم نيشله‌رگه‌ده بلميچی آوزن آچوب قاراب طورغان وقتده نامعلوم آدملر ئه‌كرن‌گنه كيته باشلاغانلر. آنلرنڭ اويناغانلرن برنيچه‌كشی قاراب طورغان ايكان. آنلر محمدجانفقه خوليگانلرنڭ كارتالرنی آلماشدروب، آلداغانلقلرن ئه‌يتكانلرهم برگه‌له‌شوب باروب، نامعلوم آدملرنڭ ايكيسن طوتقانلر هم‌چاستقه ييبه‌ره‌چكلرن سويله‌ب، آقچه‌نی كيری صو-راغانلر. نامعلوم آدملر چاستقه ئه‌لگودن قورقوب، يانلرنده‌غی ٥٠صوم قدر آقچه‌نی محمدجانفقه قايتاروب بيرگانلر. آقچه‌نڭ قالغانن خوليگانلرنڭ اوچنچيسی آلوب كيتكان بولغان.

امتحانلر- ١٨نچی آپريل دوشنبه كون ياڭابيسته‌ده رابعه‌اميرخانيه‌نڭ قزلر مكتبنده سنوی امتحان باشلانوب ٢١نچی آپريل كچی جمعه كون تمام بولاچقدر. هركون ايرته‌گی ٩دن ٢نچی ساعتكه قدر دوام ايته‌چك.

◆◆

ياڭا بيسته‌ده مدرسهٔ قيوميه‌نڭ ابتدائيه صنفينه ١٥نچی آپريلده، يعنی جمعه كون امتحان بولاچق. اراده‌سی بولغان كشيلر امتحان مجلسينه رحيم ايتسونلر.

◆◆

ياڭا بيسته‌ده ملا كشاف ترجمانی مدرسه‌سنده آپريل ١٦نده شنبه كون امتحان با-شلاناچغنی اداره‌مزگه خبر ايته‌لر.

جمعيت خيريه مكتبنده امتحان.

جمعيت خيريه‌نڭ صوكونينده‌غی پريتو-تنده قزلر مكتبنده اوقوچی بالالرغه امتحان ياصاو ١٥هم ١٦نچی آپريلغه تعيين قيلندی. قزبالالرنڭ اوقولرندن خبردار بولاسی كيلگان خانملردن امتحان مجلسينه حاضر بولولرن اوتنه‌لر.

هو اـ بوآراده‌قزان اطرافنده هوايلنوب طورا. برنيچه مرتبه يلی ياغمور ياوو سببلی قار اروب بتدی. كره‌ستيانلرنڭ كوب ييرده‌صابان صوقاسينه‌چغارغه حاضرله-نگانلكلری حقنده‌خبرلر آلندی. بويل‌قش كوننده قارآز هم هواصووغراق بولسه‌ده،

بيان حقيقت

فلسفهٔ اعتقاديه‌نی ملتمزنڭ دينی حكمی وفلسفی صورتده آڭلارغه احتياجی.

بتون يير يوزنده ياشاگان مسلمان قارنداشلرمزده دين حسی بك بيوك، لكن بوكونلرده بوحس روحسز بر شاوله منز-لنده‌گنه، بيگره‌كده توبانكی درجه‌لرده آتا باباغه ايارمه‌نيگزينه‌گنه قوريلغاننی كوره ايدم.

ايمانديقی دينڭز (يعنی دين اسلام) دين الهی‌می؟ اولسه دليل نی؟ دين اسلام عمومی دين‌می؟ اولسه، جمعيت بشريه‌نڭ مصلحت‌لرينه نيچك ياری آلا؟ دين موقت می ياكه ابديمی؟ دين ابدی اولسه دليل نی؟ هرزمانڭ ترقی وتمدنی ايله ياناشه آلا می؟ ياكه ترقی وسعادت‌باچقچيمی؟ جمعيت بشريه‌گه بخش ايتمش مادی ومعنوی سعادتلری نی؟ علمی وحكمی صورتده نيچك آڭلاتا بلورسڭ؟ حكمت وفلسفه قارشيله نيچك بيان ايده‌رسڭ؟... كبی سؤال‌لر ويرلسه، چن جواب ويرر مسلمانلره آز او چرادم؛ بلكه سكوت ياامرتعبدی پرده‌لريله عجزلرنی اثبات ايتدكلرنی كوره ايدم.

بتون منبرلر، محرابلر، مسجدلروباشقه مقدس اورنلر، معناسی آڭلاشلمغان حكمت وفلسفه‌لری دوشونلمه‌گان مناجاتلر ايله طو-لمش، يسر وسهولت ايچون كلمش دين اسلام، بلنمز بر آغر يوك ايدلمش، الك طوغرو-سنی ايتكانده، «دين اسلام بتون سعادت بشريه‌گه قارشی طورا طورغان بر دين» كبی آڭلاشلمش اولديغی ايچون وجدانا معذب ايدم.

اگرده دين مقدسمزنی آڭلاو بويولده دوام ايدلرسه، ملتمزده دين محبتی سونه‌چك، يوراكلرندن قدسيتی يوغالاچق، بيگره‌كده بزم روسيه مسلمانلری ايچنده ياشايه‌چك دين بالالری بيوك تأسفلی حاللره اوغرايه چقلرن سويلرگه بيله حاجت يوقدر.

دين نامندن كورنگان بو دهشتلی وتأ-سفلی اويقونلره ملتمزنی تشودن قوتقارو مطلقا لازمدر. اولده كشيلك دنياسنه چن سعادت بخش ايتكان دينمزنڭ آڭلاشلويله اولاچقدر. اولده عقللرڭ ادراكی نسبتنده حكمی وفلسفی صورتده اوگره‌تلوگه توقف ايتديكی معلومدر. بو خدمت بك مهم، لكن بك بيوك، بركشينڭ گنه قولندن كلورلك دگل، وآز وقتده غينه مكمل صورتده اداء قيلنورلق دگل. چن چنينه قاراغانده بوخدمتلر برهيئت ياكه‌ادارهٔ دينيه‌لردن اداء‌ايدلمه‌لی‌ايدی. فقط زمانلر آغا، وقتلر كيچه، احتياج كون‌بكون كوچه‌يه؛ مونه شو-نڭ ايچون دين اسلامڭ اعتقاد، اخلاق، عبادت قسملرنی هم حقوق مدنيه‌گه عائد بوللرنيده بيان ايده‌ر بر «فلسفهٔ اسلاميه» كتبخانه‌سی ميدانه كيتررگه قصد ايتدم.

بوڭابيگره‌كده احتياج ملتمزڭ كوبچلكنی تشكيل ايتكان اورطه وتوبانكی طبقه‌هم‌ياش اوسمرلرمزده اولديغندن بو كتبخانه‌يی تشكيل ايتكان اثرلرڭ هرتركچه‌اوقی بلگان لر آڭلارلق درجه‌ده يڭل، بسيط وعادی برتل ايله يازلوونی تلادم.

بنم يازدقلرم فلسفهٔ اسلاميه كتبخانه‌سينه بر باشلانغچ وآچقچ اولور، آزغينه اوقی ويازه‌بلگانلره براويغانچ حاصل ايدر وكله-چكده مكمل اثرلرڭ طووينه سبب اولور اميدنی كوزاتدم. بس برنچی جزئی اولغان «فلسفهٔ اعتقاديه» ودورتنچی جزئی اولان «فلسفهٔ عبادات» نام اثرلرمی نشر ايتدم. يازاركن فنی اصطلاحلر وآغر اساوبلردن صاقلانورغه طرشدم. بونداين اثرلر شرح مطلق يوليله يازلووی لازم اولديغندن شو، يولی تعقيب ايده‌رك يازدم هم يازاچغم ان انشاء الله.

اشته بو اثرلرمه ٦٥٢ نوميرلی يولدز جريده‌سنده اديب شهير موسی افندی طر-فندن يازلمش تنقيدلرنی اوقدم. تنقيدلری اوزن مقدمه‌لر ايله باشلانمش، لكن، برايكی اورنن آيروب چغارساق تنقيد دائره‌سندن چغوب مسلكلرمزڭ مصادمه‌سينه چورلمش، بونڭ اوستده وينه قهرمانلق صفتيله يورتمش تنقيد-لری شأن وشرفلرينه ياقشمغان ياڭلش وخطالقلر ايله طوليغندن توبه‌نده‌گی بيانمی يازارغه مجبورم:

موسی افندی يازمش مقدمه‌سينڭ خلاصه-سی: فلسفه، حكومت عباسيه همتيله ياكه سيا-ستيله ملت اسلاميه اچينه كروب دين اسلامنی زهرله‌دی، دينده تأويل قيلنمغان برنرسه قالدرمه‌دی» ديمكدن عبارتدر.

بومقدمه‌سی كوب جهتدن ياڭلش هم دين اسلامنڭ بيوكلگينه قارشيدر.

اوّلا: علوم وفنون حد ذاتنده نوردر، حقائقی كشفه مفتاحدر. دين اسلام حقيقت مقدسه‌در. فلسفه‌علملرڭ علميدر عجباحقيقت مقدسه اولان دين اسلام علم ايله زهرله‌نورمی؟

ثانيا: دين اسلام طبيعی وفطری اولان حقيقت مطلقه‌در، بتون علم وحكمت‌لره منبعدر. بناءً عليه‌نه يونان حكمتيله زهرله‌نور، نه‌داروين فلسفه‌سيله آغولانور! نيندا اين‌گنه فلسفه وعلم دوری كلسه‌كلسون، هيچ‌برزمان دين اسلام علم ايله زهرله‌نمز بلكه بالعكس قيمت معنويه‌سی آرتاغنه وارر.

ثالثا: دين اسلام علمی وحكمی بردين اولوب طبيعتله‌ياشايه‌چك بردين فطريدر. بتون اساسلری عقلی اولوب عقل بشری اشله‌تورگه‌اوندامش بردين عقلی‌در. بناءً عليه‌نه فلسفهٔ حسيه ونه‌ده فلسفهٔ عقليه‌ايله زهرله‌نور: البته، باشقه دين‌اهللرينڭ بعضلری «اوزدينلرينی فلسفه‌ايله زهرله-ندی» ديلر. فقطبزڭ مرفيااونلره تقليدايده-رك، «فلسفه دين اسلامی زهرله‌دی» ديه ويرمك دينڭ بيوكلگينه خلافدر.

رابعا: صحابه وتابعيلر عصرنده واقع اولان سياسی مصادمه‌لردن مذهب وعقيده جهتندن تورلی تأويللر ميدانه كلديكی معلومدر. موسی افندی‌تعبيرنچه ئه‌يتسه‌ك، بوزماندوق عقيده ودين زهرله‌نمش ديمكدر ايشته اول زمانده نه حكومت عباسيه وار نه امويه وار نه فلسفه ترجمه ايدلمش، نه عباسيه‌لرڭ سياستی وار ايدی!

خامسا: يونان تلندگی فلسفه وعلومڭ ترجمه ايدلووی علمی وحكمی اولان دين اسلامڭ روحی ثمره‌سيدر. حكومت عباسيه‌نڭ سياستی ثمره‌سی ديمك خطادر.

سادسا: دين مقدسمزنڭ تشويق ثمره‌سی اولاره‌ق بتون اهل اسلام علوم ومعارفه صارلمش، وبو سايه‌ده دنيايه استاذلق ايده‌رك، بوكونده‌گی علوم ومعارفڭ ياشاوينه، علوم فلسفيه‌نڭ تورلی قسملريله توسعينه خدمت ايتدكلری جمله‌نڭ اعترافيله ثابت‌در. اهل اسلامڭ بو خدمت مقدسه-لرينه علم نامنه تحسين ايدلمكده‌در. بناءً عليه عقيده ودين اسلامڭ زهرله‌نون باشقه جهتدن ازله‌مك لازم كلور. باركبك دين وعقيده اوستينه كلگان چوبنی برفلسفه اوستينه‌گنه اويب قويمق عقلاً وادبا موافق دگلدر. علوم فلسفيه‌دن خلقنی تنفيردر. هم علم نامنه جنايت‌در...

ايكنچی ستونده «يولدن يازمش صوڭ كلمش شعرانی كبی درويشلر دها زياده غلو ايتديلر» ديدر. تنقيدچينڭ بوسوزی، مذهبلر ايچنده اولان اختلافی محاكمه ايدب توحيد مذهبه چالشمش برذات محترمه سوگودر. بوسوزی يامن غير شعور صادر، اول وقت، معذوردر. يوقسه‌اوزينه تناقض ايتمشدر. بوايسه، تنقيدچينڭ بهاسينی توشره‌در. نبی‌لردن‌باشقه‌لر معصوم دگل‌لر، ياڭلشلر.. لكن، درويش، يولدن آزغان، مجنون، جمله‌لريله‌سوگنورگه كرشمك هم دين هم اجتماع جهتندن ادبسزلكدر. كفر وضلالت پيچاتلريله‌ميدانه چغوچيلقدر.

ضياء الدين الكمالی. اوفا. آخری بار.

اوجملر قزان ولایتینڭ کوب بیرنده یاخشی صاقلانغانلر هم حاضرگی کونده یاشه‌روب اوسه باشلاغانلر.

◆◆

۱۰ نچی آپریلده قزان طوغریسنده ایدلنڭ بوزی کیتوب بتدی و ۱۱ نچی آپریلده نیژنی‌دن کاشیننڭ پاراخودی کیلدی. حاضرده پاراخودلر توبه‌ن هم یوغاری طرفلرغه یوری باشلادیلر. بوکونگه قدر ایدلده آرتقان صو ۱۰ آرشین یارمغه یاقنلاشدی. ایدلنڭ یاری طولوب، صو بولونلرغه چغا باشلاغانلقدن، پاراخود پریستانلرینڭ کوبسن بیشبالتایانینه کوچردیلر.

تجاری اینستیتوت. ـ تجارت مکتبینڭ پوپیچیتل ساۋیتی صوڭغی آتنالرده ایکی مرتبه مجلس یاصاب، قزانده موسکوا هم کییفده‌گی کبی عالی تجاری اینستیتوت آچو حقنده مذاکره ایتکان. اینستیتوتنی تجاری ـ صناعی هم اقتصادی ایکی شعبه‌دن عبارت ایتورو معقول کورلگان. بونی آچودن مقصود ـ بانکه‌لرده، استراخاوای کانتورلرنده، تیمریول اداره‌لرنده هم شهر وزیمستوا مؤسسه‌لرنده خدمت ایته‌ر اوچون ـ عالی معلوماتلی کشیلر بیتشدرورگه طرشوایکان. اینستیتوتقه هر اورتا مکتبنی بترگان ایرلر هم قزلر قبول ایتله‌چك. پوپیچیتل ساۋیتی اینستیتوتنڭ نظامنامه‌سن ترتیب قیلغاندن صوڭره بواشکه مساعده آلو حقنده تجارت وزارتینه مراجعت ایتوون اوتنوب، شهر دوماسینه خبر بیبه‌رورگه قرار بیرگان. پوپیچیتل ساۋیتی اینستیتوت اوچون، اوْیله‌دن صوڭغی وقتلرده تجارت مکتبینڭ بناسن بیرورگه معقول کورگان.

حقوق کامیسیه‌سندن. ـ اوّلده‌برانده‌مایور بولوب طورغان ته‌بین‌نڭ خیانت قیلوده متهم بولوب حکمگه بیرلگانلگی هم اشی محکمه‌ده قارالوب، عیبسز طابلغانلغی گازیته‌مزده یازلغان ایدی. حقوق کامیسیه‌سینڭ مجلسنده متهم بولوب طورغان زماننده آکامعاشاق بیرورگه تییشلی یاکه تییش توگللگی حقنده مذاکره بولدی. کامیسیه‌نڭ فکرنچه ته‌بین‌گه ژالوۋانیه‌سن خزینه‌دن آلورغه تییشلی. قانون بوینچه آکامعاشاق بیرو شهر اداره‌سینه لازم توگل. اسمیته‌ده تعیین قیلنغاندن آرتوب قالغان آقچه‌نی پالیتسه‌نڭ تله‌گان اورنینه طوتارغه اختیارلی بولووی کامیسیه‌نڭ فکرنچه ممکن طابلدی.

بوااویه‌زینڭ جمعیتی حقنده.

یولدز هم باشقه بر نیچه گازیته ستونلرنده بوااویازینڭ جمعیتی حقنده مقاله‌لر کورندی. بو مقاله‌لردن آڭلاشلدیغینه کوره مقاله صاحبی جمعیت اعضالرندن و جمعیتنڭ مرکزینڭ (اوبی) قریه‌سنده بولوونلقن ممنون توگللر. آنگچه جمعیتنڭ مرکزی بواده بولورغه تییش بولوبده، بعض کشیلر شخصی انتریغه‌لری اوچون اوبیده یاصاغانلر، وحالانکه اوتکان یللرده جمعیتنی بواده یاصاق بولوب سویله‌وچیلرنی مسجددن برگه‌لب چغاردیلر. درست بوطوغرده مقاله صاحبینڭ عیبی اولماسه اولماس، اماقارشی توردقلری معلومدر.

آندن صوڭ آنده قیلورغه طرشونڭ بر نیچه سببلریده باردر. مثلا: بو اوبی قریه‌سینی بوا اویازینڭ اورتابر یرنده دیورگه ممکندر. اوستینه بر قریه صاحب مقاله ایتکانچه چواش آولیغنه بولمای، صونڭ بر طرفینه شولوق اسمده بولغان تاتار آولی اوتورغان. شول تیره‌ده بیك مشهور بولغان بازارلی برژولصدر. اوزنده پوچتاوای استانسه‌ده هم بازارده بولو مناسبتی ایله شول یاقده‌غی آوللرنڭ سوداگر وباشقه اهالیسی هر وقت کیلوب کیتوب یوریلر. بنه شول آولده تورغان بر حاجی بای زورغنه اعانه ایتوب، اوزینڭ بر اوینده جمعیت ایچون بیرگان ایدی. منه شوشی سببلرگه مبنی کوب کشی مرکزنی شونده قیلوونی مصلحت کوردیلرده شونده قیلدیلر.

بروقتنی بواده بر کتبخانه طووب شوڭا اسم قوشو طوغروسنده «کتبخانهٔ نوریه» و «علیه» بولسون دیه اختلاف قیلشه‌قیلشه کتبخانه اسمسزاوق وفات ایدوب، بوکونده قبر ینکده قایده ایکانلگی ایشتلمگانی کبی بو جمعیتنکده اورنی حقنده وباشقه نزاعغی زورغه بیبه‌رمای طنچلق ایله‌گنه حل ایته تورغان مسئله‌لرده، اختلاف ونزاعلرنی زورایتلدقده وفات ایتو خوفی بولدقدن، هر اعضانڭ شخصی آچو وشخصی فائده‌لردن قطع نظرله هم آنده بولورغه کیره‌کمی، بونده بولورغه کیره‌ك دیه اختلافسزغنه خدمتلری مطلوبدر.

بونڭ کبی عمومی اشلرگه اعضالر صایلاغانده «اعط القوس باریها وانزل الدار بانیها» دیگان عرب مقالینی اعتبارغه آلسه‌لر شاید کیله‌چکده یخشی اش کورورلر. آڭا قدر نیچکده طنچ خدمت ایتولری تیوشدر.

لطف آقبیردین.

تصحیح.

یولدزنڭ اوزغان نومرنده تورلی سوزلر بابنده زور شهرلرنڭ خلقی حسابنده لوندون شهری اورنینه مطبعه‌ده توزه‌تکانده بیرلین شهری قویلمش. مقاله‌نڭ سوڭندن وبیرلین شهرینڭ اوزاورننده تکرار ذکر قیلنووندن لوندون اورنینه بیرلین کلمه‌سی خطا جیبلغانن آڭلارغه ممکندر.

ناشر ومحرری: احمدهادی مقصودی.

«یکرمی برنچی عصرنڭ عجائبی»

هر بر مشهور کتابچیلرده فقط ۱۶ تیین برابرینه صاتلادر. طوغری یولدز اداره‌سندن صوراتورغه ممکن.

---

۱) تورکی صرفی ۲) تورکی نحوی

یولدز کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو اسملرده تاتار تورکیسی اوچون مکمل گراماتیکه نشر قیلندی. ایلليشه‌ر صفحه‌لك بو کتابلرنڭ بهالری ۱۰–۱۲ تییندر. بو کتابلر ابتدائی مکتبلر اوچون تألیف قیلنمش ایسه‌لرده، یاش وقتده علم صرف وعلم نحو اوقوماغان کشی اوچون برقات هر برن کوروب چغو لازمدر. تورکی گراماتیکه‌سن بلوعربچه وروسچه گراماتیکه‌لرنی یاخشی بلوو آڭلاوغه سبب بولاچقدر. عرب وروس گراماتیکه‌لرن بلگانلرده ادبیات عالمینه کروده‌بو کتابلردن مستغنی توگللردر. کتابچیلرده صاتلا.

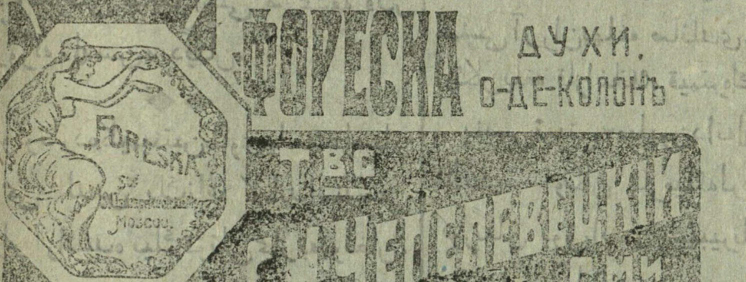

«فوریسکه» اسملی ایسلی مای واُدیکالون.
طاۋاریشستۋا ص. ای. چیپیلیۋیتسکی اوغللری ایله. موسکۋاده.

آکوشیرکه‌ـ‌ماسسازیستکه هم چچك صالوچی چینکه کیتکان بیرندن قایتوب آورولرنی قبول ایته باشلادی. بلغارده ۲۶ نچی نومیرده.

گیمنازیه تمام ایتکان باریشنا، کاسسیرشالقغه اورن ازلی هم روس لسانی اوقوتا. مسلمانلر آراسنده اوقتوب کوب جربه‌لر کورگان.

آدرس اداره‌ده

بلغار

همه نومیرلر ماسلنی کراسکه ایله بویالغان؛ الکتریق ایله یاقتیله‌ ‌بارایله جلتوله. جاعتلری ایله کیلوچی مسلمانلرغه آیرم شیرمه‌لی نومیرلر، خاتونلر ایرلر ایچون آیرم جلی بدرفلر حاضرلنمشدر. نومیرده پوچته‌تیلیغراف وباشقه یومشلر ایچون خدمتکارلر، اطاعتلی خادم وخادمه‌لر موجوددر. ایکی زورزالده هروقت مسلمان، روس وترکیه غزیته‌وژورناللری موجوددر. آشخانه ماهر آشچیلر اداره‌سنده بولوب هروقت حفظ صحتکه موافق طعامر حاضرله‌نه. بوفیتده هر تورلی مینیرالنی صولو قواصلر باردر. نومیرلر ۵۰ تییندن باشلاب اوچ صومغه قدر. آیلقلاب کلشو ایله. مال آلوب کیلوچیلرگه اسقلادلر حاضردر. تیلیفون نومری ۷۴۸ حرمتلو مشتریلرمزنڭ توه‌روحیه‌لرینی اویغاتو وتوه سمعیه‌لرینی خوشلاندرور اوچون خصوصی صورتده حاضرلنگان اویون ماشیناسی زالنی تزیین ایته‌در.

شرقی قازلق کارخانه‌سی

Восточная колбасная

برنچی مرتبه اولارق مسلمانلر آراسنده ۵۰ تورلیه‌ب قازاق، کالباسا، باصدرما پشکان وپشه‌گان کاپچونی قازلار یاۋروپا اصولنده حاضرله نمکده‌در. بیك چیستاویك اهمیت بیرلوب حفظ صحتکه موافق روشده حاضرله ندگنده، آلوچیلرمزنڭ ممنون بولونده شبهه ایتمیمز. کارخانه‌مزده هر تورلی زاکازلر قبول ایته‌مز هم چیتدن صوراوچیلارغه صومینه ۲۵ تین زاداتکه بیبه‌رگانلرگه نالوژقیلوبده بیارله‌در. تله‌گان کشیلرگه پریسکورانت بوش بیارله‌در. شعبه‌سی: اوسیه‌ده‌ۋولژسکی هم صامالیوت پریستلری آراسنده.

Казань, Евангилистовская ул. домъ Сабитова, Абдулла Кильдишевъ.

اوسیه‌ده ایکی کیبت اجاره‌گه بیرله. مورو‌کین هم دروژبا پریستانلرینه قارشی شاکر شمس الدینف یورطنده بهاسن بلشورگه صوبلف مونچاسی قارشوسنده عبدالقادر خالقف خارچۆنه‌سندن.

روسچه تاتارچه بله‌طورغان، عائله‌لی یکت نیندی خدمتکه بولسه‌ده اورن ازلی، چیتکه کیته‌رگه‌ده راضی. آدریس اداره‌ده.

اوسیه‌ده کیبتده طورو اوچون، روسچه، مسلمانچه بله‌طورغان ایکی مالای کیره‌ك. پچه‌ن بازارنده عبدالله کیلدیشفنڭ قازلق کیبتندن

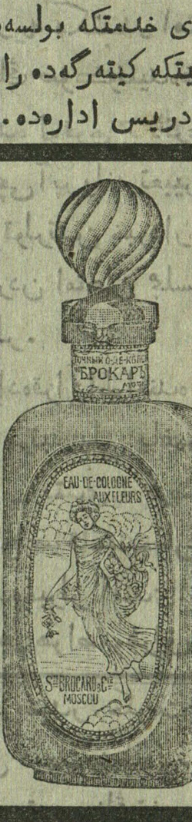

ТОВАРИЩЕСТВО
БРОКАРЪ и К°.

بروقار وقامپانیه‌سینڭ شرکتی
محترم مشتریلرغه تقدیم ایدیور

گول اوده قولونی

«دیونی لاندش»
«ناسلاژدینیه»
«استه‌للا»
«اولیبقا»
«شانته کلر»

مسلمانچه یاخشی بله‌طورغان هم کوب یللر تجربه کورگان اوچیتل، روس تلندن درسلر بیره. بولاق بوینده «بیان‌الحق» اداره‌سی اوستنده ۱۱ نچی نومیر فاتیرده ماکسیم آرخیپوۋیچ استیپانف بلشورگه.

اورن ازلی!

۱۲ یاشلك بر بالا روسچه هم مسلمانچه یاخشی بله آدریس اداره‌ده

تجربه‌لی اوچیتلنیتسا اورتا مکتبلرنڭ توبه‌ن صنفلرینڭ پروگراملری بوینچه حاضرلی هم تکرار قیلدره. اوچیتللککه حاضرلی. هیچده اوقی بلمی طورغان کشیلرگه اصول شفاهیه ایله روس تلی اوقتا. فزخاتونلرنی ایولرینه باروب‌ده اوقتا. یامسکوی اورامده اسمولینسف یورتنده اوچنچی نومیره فاتیرده آ. م. ۋایدینوۋا

موزیکالنی ماستیر علاج الدین عین الدین اوغلی سیفوللین قزانده

یاڭا اختراع

قول ایله اوینی طورغان پیانینو و میلادیك اوچون میخانیزم اختراع قیلدم. بو میخانیزمنی هر بر قول ایله اوینی طورغان پیانینو میلادیکلرغه قویارغه ممکن. بو خانیزم ۵ مینوت قدر وقت اچنده ۹ میتر اوزونلقنده‌غی نوتالرنی اوینیاب چغا آلادر. میخانیزمنڭ یاخشیلغی اوچون ۱۹۰۹ نچی یل قزان ۋیستافکه‌سنده زور کموش میدال آلدی.

میخانیزمنڭ بهاسی بر تورلیسی ۳۰ صوم، اعلا درجه‌ده‌گیسی ۳۵ صوم. آدریس:

Казань, Евангел ул., д. Исхака Мавликеева. Музыкальному маст. Гилязетдину Гайнутдиновичу Сайфуллину.

قزانده پرالومنی اورامده مودنی مانوفاکتورنی مغازین

عین الدین مؤمنفنڭ

تقدیم قیلادر هر تورلی یخشی مال‌لار

یعنی صوکنه، تریکا، پلوش، جون ویفك ماتیریه‌لر، کسیه باتیستلر هر تورلی یخشی یفك وپینزنسکی شل‌لر هم بیك کوب ترده پالاص داروشکی آدیال هم اسکاتیرلر، کراوات وماتراص‌لر شولایوق کله‌پوش، فس‌لر هم ایر وخاتونلر اوچون اچترخان چواکلری

مذکور مال‌لار توغری بها ایلان نیزاپروص صاتلادر

یاڭا باصلوب چقدی

تعلیم وتربیه تاریخی و دنیانڭ فیلوسوفلری

مترجم وناشری: عبدالله شناسی

بهاسی: ۳۰ تین

پوچته ایله ۳۶ تین

کوبلاب زوراسکیدکه زاداتکه‌سز نالوژ یبه‌رلی.

بو کتابده تعلیم وتربیه‌نڭ تا ایسکی زمانلردن باشلاب قرون اولی قرون وسطی وقرون اخیره‌ده، یقین زمانلرده نیندی اوزگارشلرگه اوچراغانلغی؛ بیداغوغیا علمنه خدمت ایتکان عالم وفیلوسوفلرنڭ ترجمهٔ حاللری ایله تعلیم وتربیه‌ده طوتقان یوللری ونیندی قانونلر وضع ایتکانلکلری بیك آچق ومحاکمه‌لی روشده بیان ایتلگاندر. قزان شیوه‌سنده یازلغاندر. هر بر آتا آنا ایله معلم ومعلمه‌لرگه بیك کیره‌کلی بر کتابدر. ناشرنڭ اوزنده ومشهور کتابچیلرده صاتله‌در.

ناشرنڭ آدریسی: Г. Уфа Николаевская ул. № 41 Абдулле Ибрагимову

سودامزنڭ باشلانووی ۱۸۶۸ سنه‌ده. تیلیفون نومری ۷۷۹.

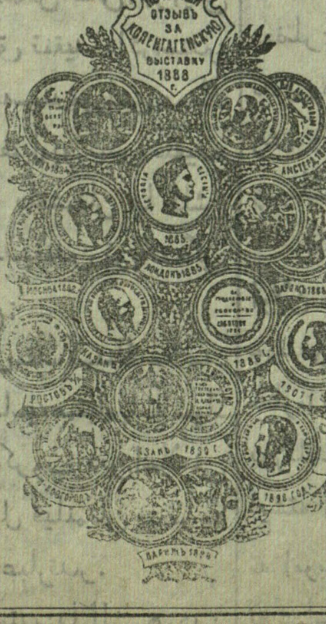

عین الدین ثابتف

گلاونی اسکلادمز قزانده تیخۆینسکی اورامده اوز یورطمزده.

آتدیلینیه‌مز پچه‌ن بازارنڭ مسجد آستنده یارمینکه‌لرده:

مکاریه‌ده مسجد قارشوسنده اوز کیبتمزده ۱۲ نچی و ۱۴ نچی نومرلرده. اربیته‌گاستینی ره‌تده. بوکمه، مبنزه‌له، بری، اوق، استرق طاماق، به‌ه‌بی، سمبر، چالی وغیرلرده.

آدریس: Казань, Главный Складъ: Гайнутдину Сабитову.

فیرمه‌مز ۱۹۰۹ سنه قزان ۋیستافکه‌سنده زور آلتون میدال آلدی.

مغازینلرمزده هر وقت آرزان بها ایله صاتلمقده‌در:

چن کنیتیل هم یفه‌ك ایله چیگلب اشله‌نگان اعلا طاقیه هر تورلی کله‌پوش، فس هم قالفاقلر، چن انجیلی کله‌پوش یه‌ قالفاقلرده اشله‌ب بیرورگه زاکاز قبول ایله‌مز.

صومینه ۲۵ تین زاداتکه بیبه‌رگان مشتریلرمزگه هر طرفقه پوچته هم کانطورلر ایله نالوژنی پلاتیوژ قیلوب‌ده هیچ توقفسز یبه‌رمز.

قزانڭ بازار بهالری:

۱۳ نچی آپریلده

	صوم	تیین
یلقی یال، نوبرق اینه	۷	—
قوری صغر پوطی	۱۵	—
چی صغر پوطی	۵	—
قوری باشماق پوطی	۱۴	—
ویتکه یاباغی	۳	۵۰
آپویکه قوری پوطی	۲۶	—
چی آپویکه پوطی	۱۰	—
بالوی قوری پوطی	۲۶	—
بالوی چی پوطی	۶	—
صارق تکه‌سی	—	۷۵
ایوی صارق دوسکی	۱	—
چیرکاسسکی صارق	۱	۲۰
[illegible]		۸۰
جبال قوری پوطی	۱۰	—
قل قوری پوطی	۲۲ –	۲۴
یورصق	۱	۵۰
یقاو	۲	—
موتنی طای	۴	—
آق کره‌ن		—
بوری	۵	—
صاب مای پوطی	۶	۶۰
چی مای پوطی	۳	۶۰
بویلی صول	—	۴۸
امیرکانسکی صول	—	۵۲
صارق ایتی پوطی	۴ –	۸۰
صغر ایتی پوطی	۴ ۴۰ – ۵	۲۰
قوی مای پوطی	۸	۴۰
شیکر پوطی	۵	۶۰
آق مامق	۴۴	—
سیری مامق	۴۰	—
قازیونی ایری	۸	—
قازیونی واق قاوریسز	۱۲	—
حمرتکی	۱۹	—

Редакторъ-Издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ. مطبعهٔ کریمیه قزان. Казань Электро-Типо Типографія и Словолитня Т. Д. "Бр. Каримовых"